

Голас Радзімы

№ 15 (2053)
14 красавіка 1988 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЯЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

ЯК ВЫРАШАЛАСЯ
НЯПРОСТАЯ
ПРАБЛЕМА

[«Закрылі фабрыку...»]
Стар. 3

БЕЛАРУСКАЯ
РЭСПУБЛІКА —
ДЗЕЦІШЧА
ВЯЛІКАГА
КАСТРЫЧНІКА

[«Альтэрнатыва»]
Стар. 4

УДАЛА
СПАЛУЧАЮЦЦА
ПОМНІКІ МІНУЛАГА
З СУЧАСНЫМІ
АНСАМБЛЯМІ

[«Каменны» летапіс
Мінска»]
Стар. 6—7

Багатая і разнастайная творчая палітра народнага мастака рэспублікі, заслужанага дзеяча мастацтваў БССР Уладзіміра СТАЛЬМАШОНКА. Многія яго палотны прысвечаны дзяржаўным і грамадскім дзеячам Беларусі. Ён плённа працуе і ў галіне манументальнага мастацтва. Але сённяшня гутарка з мастаком, якую вы можаце прачытаць на 6—7-й старонках газеты, менш за ўсё датычыцца яго творчасці. У. Стальмашонак — старшыня Саюза мастакоў Беларусі. Вось аб праблемах гэтай творчай арганізацыі і разважае яе кіраўнік.

Фота Я. КАЗЮЛІ.

3 АФІЦЫЙНЫХ ПАВЕДАМЛЕННЯУ

СУСТРЭЧА М. С. ГАРБАЧОВА З НАДЖЫБУЛОЙ

7 красавіка ў сталіцы Савецкага Узбекістана адбылася сустрэча паміж Генеральным сакратаром ЦК КПСС М. С. Гарбачовым і Прэзідэнтам Рэспублікі Афганістан, Генеральным сакратаром ЦК НДПА Наджыбулой. Яна адкрыла новы этап у савецка-афганскіх адносінах.

У выніку сустрэчы М. С. Гарбачоў і Наджыбула прыйшлі да адзінай думкі адносна наступнага.

Савецкі Саюз і Рэспубліка Афганістан будуць дзейнічаць у адпаведнасці з заявамі, апублікаванымі 8 лютага 1988 года. Гэтыя заявы надалі новы імпульс працы палітычнага ўрэгулявання надзвычайна складанага рэгіянальнага канфлікту і дазволілі вывесці перагаворы ў плоскасць практычнага вырашэння.

Другое. Генеральны сакратар ЦК КПСС і Прэзідэнт РА лічаць, што ў выніку канструктыўнага ўзаемадзеяння ўсіх, хто меў дачыненне да ўрэгулявання, цяпер зняты апошнія перашкоды да заключэння пагадненняў, і

выступаюць за неадкладнае іх падпісанне.

Пры гэтым абодва бакі належным чынам ацэньваюць ролю генеральнага сакратара ААН і яго асабістага прадстаўніка Д. Кардавеса.

Прэзідэнт РА вітае гатоўнасць СССР і ЗША быць гарантам дасягнутых у Жэневе пагадненняў.

Трэцяе. Савецкі Саюз і Афганістан пакваджаюць, што ў выпадку падпісання ў найкарацейшы тэрмін названых пагадненняў застанецца ў сіле дасягнутая паміж Афганістанам і Савецкім Саюзам дагаворанасць аб тым, што савецкія войскі будуць выведзены ва ўстаноўлены гэтымі пагадненнямі перыяд, пачынаючы з 15 мая 1988 года.

Чацвёртае. Палітыка нацыянальнага прымірэння дазваляе ўрэгуляваць сітуацыю вакол Афганістана, спыніць вайну і братазбойства, устанавіць мір на ўсёй тэрыторыі краіны, сфарміраваць кааліцыйны ўрад з удзелам усіх сіл, што прадстаўляюць афганскае гра-

мадства, уключаючы тэрыторыю аднаго.

Пятае. Канчатковы статус сваёй краіны сярод іншых дзяржаў вызначаць самі афганцы і ніхто іншы. Савецкі Саюз пакваджае сваю падтрымку заяве Прэзідэнта Наджыбулы аб Афганістане як незалежнай, недалучанай, нейтральнай дзяржаве. Пры гэтым ён зыходзіць з таго, што тэрыторыя гэтай краіны або якая-небудзь частка ніколі не будзе выкарыстоўвацца ў мэтах, варожых яе суседзям, у адносінах да якіх Афганістан прадужыць палітыку добрасуседства і супрацоўніцтва. Гэта ў роўнай меры адносіцца да Савецкага Саюза, Кітайскай Народнай Рэспублікі, Рэспублікі Індыя, Ісламскай Рэспублікі Пакістан, Ісламскай Рэспублікі Іран. Савецкі бок падтрымлівае заяву Прэзідэнта Афганістана аб тым, што ўнутраны лад Афганістана будзе грунтавацца на шматпартыйнасці ў палітычнай сферы і эканамічнай.

Шостае. Важнае зна-

чэнне для ажыццяўлення палітыкі нацыянальнага прымірэння мае стварэнне здавальняючых умоў для вяртання афганскіх бежанцаў, якія часова знаходзяцца на тэрыторыі Пакістана і іншых краін, прадстаўлення ім тых жа правоў, што і ўсім грамадзянам краіны. Савецкі Саюз акажа ўраду Афганістана дапамогу ў стварэнні такіх умоў.

Сёмае. Савецкі Саюз, апіраючыся на адносіны традыцыйнай і гістарычнай дружбы, выказвае гатоўнасць на высокім узроўні супрацоўніцтва з Афганістанам у тым, каб аднавіць эканоміку і садзейнічаць эканамічнаму і сацыяльнаму развіццю Рэспублікі Афганістан.

Восьмае. Генеральны сакратар і Прэзідэнт заклікаюць іншыя дзяржавы садзейнічаць устанавленню міру і нацыянальнага прымірэння ў Афганістане, павяжаць Жэнеўскія пагадненні. Гэта паслужыла б добрым і абнадзейваючым прыкладам для вырашэння іншых рэгіянальных канфліктаў.

«Мір» Баранавіцкага раёна Брэсцкай вобласці. Яны агледзелі гаспадарку, азнаёміліся з умовамі працы, быту і адпачынку калгаснікаў, гутарылі з кіраўнікамі і спецыялістамі.

У праграму знаходжання дэлегацыі была ўключана паездка на мемарыяльны комплекс «Хатынь».

СХОДЫ

НАЦЫЯНАЛЬНАЕ СВЯТА ВЕНГРЫ

4 красавіка 1945 года, калі Савецкая Армія, выконваючы гістарычную вызваленчую місію, поўнаасцю выгнала з венгерскай зямлі фашысцкіх захопнікаў, пачалася эпоха развіцця гэтай краіны па шляху дэмакратыі і сацыялізму. Гэта адначасна пачалося на ўрачыстым сходзе прадстаўнікоў грамадзянскага Венгры — 43-й гадавіне вызвалення Венгры ад фашызму.

Дакладчык — намеснік старшыні праўлення Беларускага аддзялення Таварыства савецка-венгерскай дружбы, дырэктар выдавецтва «Беларусь» А. Самаль падкрэсліў, што адносіны дзвюх дзяржаў і народаў характарызуецца цяпер шырокім супрацоўніцтвам ва ўсіх сферах жыцця.

Студэнтка Беларускага політэхнічнага інстытута І. Добаш, якая выступіла са словам у адказ, адзначыла, што ў памяці яе народа ніколі не згасне ўдзячнасць савецкім воінам.

ЭЛЕКТРОННЫ ПАМОЧНИК

ЗРУЧНА ДЛЯ ПАСАЖЫРАУ

Білет на поезд, складзены і надрукаваны камп'ютэрам, можна атрымаць у чыгуначнай касе папярэдняга продажу білетаў у Мінску. Тут пачала дзейнічаць новая электронная сістэма «Экспрэс-2».

15 загадаў у секунду — з такой скорасцю здольна яна браніраваць месцы ў пасажырскіх паяздах.

Уся інфармацыя выводзіцца аўтаматычна на экран дысплея. За секунду друкуецца білет. Прадугледжана магчымасць афармлення на адным бланку да 12 месцаў (калі ў падарожжа адпраўляецца сям'я або турыстычная група). За 45 дзён да ад'езду сістэма прыме заказ, падрыхтуе білеты, вызначыць, як больш аптымальна даставіць іх дадому. А пры адмове ад паездкі прыме выданы раней білет, звернуць, ці яе гэта работа, і дазволіць вярнуць грошы.

На першым часе «Экспрэс-2» будзе займацца толькі папярэднім продажам білетаў. А да сезона летніх водпусकाў да сістэмы падключыцца і сутачныя касы вакзала.

У далейшым усе білетныя касы магістралі будуць выкарыстоўваць вылічальную тэхніку, прычым выхараў рэспублікі змогуць заказаць білеты на паязды, якія адпраўляюцца з іншых гарадоў краіны. «Экспрэс-2» будзе звязаны з усімі 10 800 чыгуначнымі станцыямі Савецкага Саюза.

ЭКСПРЭС-ІНТЭРВ'Ю

ЯК ПАЕХАЦЬ У ГОСЦІ ДА СВАЯКОУ

Гэтае пытанне не раз узнікала ў большасці нашых чытачоў, і яны добра ведаюць, што яшчэ зусім нядаўна для таго, каб аформіць дакументы на паездку па прыватных справах, неабходна было патраціць нямала часу і сіл. З 1-га студзеня 1987 года ўступіла ў сілу Пастанова Савета Міністраў СССР «Аб унясенні дапаўненняў у Палажэнне аб уездзе ў Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік і аб выездзе з Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік». На пытанні, што тычацца змяненняў у правілах афармлення дакументаў для паездак савецкіх грамадзян за мяжу і для замежных грамадзян — у СССР, адказвае намеснік начальніка Аддзела віз і рэгістрацый Упраўлення ўнутраных спраў Мінгарвыканкома (АВІР) Уладзімір МАТУСЕВІЧ.

— РАНЕЙ ДЛЯ ВЫЕЗДУ ДА СВАЯКОУ НЕАБХОДНА БЫЛО САБРАЦЬ ЗНАЧНУЮ КОЛЬКАСЦЬ ДАКУМЕНТАУ — РОЗНЫЯ ДАВЕДКІ, ХАРАКТАРЫСТЫКІ І Г. Д. ЯКОЕ СТАНОВІШЧА ЦЯПЕР?

— Адразу дапоўню, што размова ідзе не толькі пра паездку да сваякоў, але і да сяброў і знаёмых у іншых краінах. Для атрымання дакументаў на такую паездку неабходна запоўніць невялікую анкету, прыклаўшы да яе запрашэнне. Анкета была і раней, але тады трэба было адказаць амаль на 30 пытанняў, некаторыя з адказаў заверыць на рабоце ці па месцу жыхарства. Цяпер у анкетах толькі 5—7 пытанняў, у залежнасці ад краіны. Больш ніякіх дакументаў не патрабуецца.

— ЦІ ЗНАЧЫЦЬ ГЭТА, ШТО ЧАЛАВЕК МОЖА З'ЕЗДЗІЦЬ ЗА МЯЖУ І ПРА ГЭТА НАВАТ НЕ БУДЗЕ ВЯДОМА АДМІНІСТРАЦЫІ ПА МЕСЦУ РАБОТЫ?

— Магчыма. Грамадзянін СССР мае права праводзіць свой водпуск так, як яму захочацца. І калі ён вырашыць паехаць у госці ў іншую краіну, гэта яго асабістая справа.

— А ЦІ ЗАСТАЛІСЯ ЯКІЯ-НЕБУДЗЬ АБМЕЖАВАННІ НА ВЫЕЗД?

— Так. Як і ва ўсіх іншых дзяржавах, такія абмежаванні ёсць. Напрыклад, выезд па прыватных справах грамадзяніну СССР не дазваляецца, калі ён знаёмы з дзяржаўнымі сакрэтамі ці мае іншыя прычыны, якія закранаюць бяспеку дзяржавы. — да спынення дзеяння акалічнасцей, якія перашкаджаюць выезду. Ёсць і іншыя выпадкі. Усе яны пералічаны ў пастанове.

— ЯКІЯ АДБЫЛІСЯ ЗМЯНЕННІ АДНОСНА УЕЗДУ У НАШУ КРАІНУ І ЗНАХОДЖАННЯ У ЕЙ?

— Іх таксама шмат. Напрыклад, цяпер вельмі хутка развіваецца міжнароднае супрацоўніцтва. Прадстаўнікам замежных фірм, якія працуюць у нашай краіне, выдаюцца многаразовыя візы, гэта значыць, ім не трэба кожны раз звяртацца за дазваленнем на паездку дамоў і вяртанне і гэтак далей. Што тычыць прыездаў да сваякоў, то і тут ёсць змяненні. Грамадзяне атрымліваюць запрашэнне альбо асабіста афармляюць дакументы ў савецкіх консульствах у сваіх краінах. Такія паездкі магчымыя некалькі разоў у год.

— МНОГІЯ НАШЫ СУАЙЧЫННІКІ, ЯКІЯ ЖЫВУЦЬ ЗА МЯЖОЙ, З'ЯВЛЯЮЦА ГРАМАДЗЯНАМІ СССР. ШТО ВЫ МОЖАЦЕ СКАЗАЦЬ АБ ГЭТАЙ КАТЭГОРЫІ АСОБ?

— Яны маюць права свабодна перамяшчацца па тэрыторыі краіны, акрамя тых месцаў, на ўезд у якія ўсім грамадзянам СССР неабходна атрымаць спецыяльны дазвол. Калі асобы такой катэгорыі прыбываюць на тэрмін да 45 сутак, то ім нават не трэба прапісвацца. Дарэчы, хачу сказаць, што цяпер даволі многа шлюбаў савецкіх грамадзян з іназемцамі. Часта члены такіх сямей жывуць асобна, кожны ў сваёй краіне. І грамадзяне СССР, у якіх муж, жонка альбо іншыя блізкія сваякі жывуць за мяжой, маюць права свабодна ехаць туды. Цяпер вызныны дакументы сапраўдныя на 6 месяцаў, і на працягу гэтага часу колькасць паездак не абмяжоўваецца, гэта значыць, можна ездзіць па адных дакументах некалькі разоў. Савецкія грамадзяне, якія жывуць за мяжой, таксама маюць права ў любы час вярнуцца ў сваю краіну.

— ЯКІЯ ТЭРМІНЫ АФАРМЛЕННЯ ДАКУМЕНТАУ ДЛЯ ВЫЕЗДУ ЗА МЯЖУ І УЕЗДУ У СССР?

— Хадайніцтва аб уездзе ў СССР і выездзе ў госці альбо на пастаяннае пражыванне разглядаецца на працягу аднаго месяца, і толькі пры неабходнасці дадатковага вывучэння тэрмін можа быць прадоўжаны, але не больш як на 6 месяцаў. Дарэчы сказаць, у адноўленне ад існаўшых раней правіл, калі вызначаўся час выезду і пункт, праз які трэба было выязджаць, зараз на працягу 6 месяцаў грамадзянін сам плануе сваю паездку і маршрут.

— МУСІЦЬ, У ВАС ЦЯПЕР ЗНАЧНА ПРЫБАВІЛАСЯ РАБОТЫ?

— Так. За тры месяцы бягучага года нам аформлена амаль столькі ж вызных спраў, колькі за ўвесь 1987-ы. Колькасць савецкіх грамадзян, якія выезджаюць па прыватных справах за мяжу, і замежных грамадзян, якія прыязджаюць сюды, пастаянна расце.

КАРЫСНАЕ ЗНАЁМСТВА

Да беларускіх дзяцей прыежджалі госці з штатаў Нью-Йорк і Агаё ЗША. Іх запрасілі члены гуртка перакладчыкаў з Мінскага Палаца піянераў і школьнікаў. Гаспадары паказалі амерыканскім школьнікам свой горад, расказалі, як яны вучацца і адпачываюць.

НА ЗДЫМКУ: амерыканскія школьнікі ў Беларусі.

ВІЗІТЫ

ДЭЛЕГАЦЫЯ З КОСТА-РЫКІ

Беларусь наведла дэлегацыя Заканадаўчай асамблеі Рэспублікі Коста-Рыка на чале з намеснікам яе старшыні Хасэ Луісам Валенсіяна Чавесам, якая знаходзілася ў Савецкім Саюзе з афіцыйнымі візітамі па запрашэнню Вярхоўнага Савета СССР. У Прэзідыуме Вярхоўнага Савета БССР адбылася сустрэча членаў Камісіі па замежных справах Вярхоўнага Савета рэспублікі з коста-рыканскімі парламентарыямі.

У сваім выступленні кіраўнік дэлегацыі падкрэсліў важнае значэнне савецкіх знешнепалітычных ініцыятыў і мірных прапаноў для прадухілення ядзернай катастрофы. Рапуча выступаючы за дасягненне палітычнага ўрэгулявання і ўмацавання бяспекі ў Цэнтральнай Амерыцы, адзначыў Хасэ Луіс Валенсіяна Чавес, урад, прадстаўнікі ўсіх палітычных партый, народ Коста-Рыкі поўнаасцю падтрымліваюць прапанаваную СССР праграму знішчэння ядзернай зброі да 2000 года. Ён выказаў словы падзякі савецкаму народу за салідарнасць, шырокую падтрымку дзеянняў групы Кантадоры, саміх цэнтральнаамерыканскіх дзяржаў, і перш за ўсё Коста-Рыкі, па дасягненню мірнага ўзаемапрымальнага вырашэння існуючых у гэтым рэгіёне праблем сіламі саміх лацінаамерыканцаў, без умяшання звонку, на падставе гватэмальскага дагавора.

Госці з Коста-Рыкі наведлі саўгас-камбінат

КАМЕНТАРЫЙ ДА ПАДЗЕІ

ЗАКРЫЛІ ФАБРЫКУ...

Трэба адразу сказаць, што выпадак з Мінскай тытунёвай фабрыкай, а дакладней, ліквідацыя прадпрыемства — падзея для нас неардынарная. Дагтуль часцей прыходзілася чуць пра рэканструкцыі, мадэрнізацыі, расшырэнні розных вытворчых плошчаў і да т. п. Карацей, мы карысталіся паняццямі і катэгорыямі больш характэрнымі для эканамічнага гаспадарання. Час жа і абставіны вымагаюць сёння новага мыслення і ад вялікіх палітыкаў і кіраўнікоў, і ад тых асоб, чыя дзейнасць праяўляецца ў меншым маштабе, але ад гэтага не перастае быць значальнай для лёсаў многіх канкрэтных людзей. Зараз гаспадарнікі, эканамісты сталі больш уважліва аналізаваць эфектыўнасць, нават мэтазгоднасць існавання як цэлых вытворчых падраздзяленняў, так і асобных рабочых месцаў.

Такім чынам было вырашана: тытунёвая фабрыка ў Мінску, якая існавала не адно дзесяцігоддзе, сёння не патрэбна. Чаму?

Прычын, і кожная з іх ужо сама па сабе важная, было некалькі. Першая ў тым, што, пачынаючы з 1986 года, у рэспубліцы значна скараціўся попыт на тытунёвыя вырабы. У выніку летась гандаль паменшыў свой заказ тытунёвым прадпрыемствам на 7,9 мільёна рублёў. Адпаведна скараціўся і план, які даводзіў Дзяржагпрам СССР. Лішняя стала частка вытворчых магутнасцей. І тут справа набывае дзве процілеглыя іпастасі. З аднаго боку, прадпрыемства закрыта, што асабліва радасці не можа выклікаць ні ў рабочых, ні ў служачых, ні ў інжынераў, якія там працавалі. Па-другое ж, такая падзея сведчыць: людзі сталі менш курчы і гэта абнавівае грамадства, што з векавым злом — тытунём можна змагацца і не беспаспяхова. Кампанія па барацьбе з курэннем сёння шырыцца ў многіх краінах свету. Яна з акцыі спатку толькі грамадскай ператварэцца ўсё больш у афіцыйную, якую падтрымліваюць урады. Не абышоў такі працэс і Савецкі Саюз.

Другі штуршок, што вызначыў лёс фабрыкі, быў, як кажуць, мясцовага значэння. Але і тут глыбінная сутнаць перамены — ахова здароўя людзей. Старая фабрыка — старое абсталяванне, якое даўно патрабавала замены. Але гэта не рабілася свядома.

Калі Мінская тытунёвая фабрыка будавалася, то месца, якое яна займала, лічылася амаль ускарніным, не надта мнагалюдным. Але літаральна за апошнія 15—20 год частка горада непазнавальна змянілася. Пераканалася ў гэтым з уласнага вопыту: калісьці сама наведвала дзіцячы сад, што належала фабрыцы, ды і жыла наша сям'я ў зусім побач з ёю. Сёння тут сапраўдны цэнтр сталіцы, дзе заканчваецца кар'ерная перапланіроўка тэрыторыі, пабудаваны новыя жыллыя масівы. І з усёй вастрыней паўстала пытанне захавання чысціні паветра ў горадзе. Тытунёвая ж фабрыка належала да тых прадпрыемстваў, якія нельга назваць экалагічна бяшкоднымі. Таму і выйшла Пастанова Савета Міністраў рэспублікі, якая забараняла ўсялякае будаўніцтва ці мадэрнізацыю фабрыкі і прадугледжвала вынесці яе за межы Мінска.

Мінскую тытунёвую фабрыку закрылі. Рэспубліканскі Дзяржагпрам выкарыстаў яе плошчы для ўласнай невялікай друкарні, а рэшткі сыравіны, найбольш каштоўнае з абсталявання былі перададзены ў Гродна (Мінская фабрыка лі-

чылася філіялам Гродзенскага тытунёвага аб'яднання). Так, машыны, інструменты можна перавезці ў Гродна. Але ж людзей — 230 чалавек — туды не адправіш. Дзвесце трыццаць чалавек, мужчын і жанчын, старых і маладых, вопытных і навічкоў, былі пастаўлены не па сваёй волі перад неабходнасцю шукаць новае месца работы.

Тыя з суайчыннікаў, хто ўважліва сочыць за падзеямі і пераменамі ў жыцці Савецкай краіны, павінны ведаць, што зараз у нас распачата вялікая і вельмі складаная работа па прывядзенню ўсіх рабочых месцаў на вытворчасцях, ва ўсіх установах да аптымальнай для павышэння эфектыўнасці працы колькасці. На сённяшні дзень сітуацыя склалася так, што вялікая краіна з немалымі людскімі рэсурсамі стала зведваць дэфіцыт рабочых рук. У той жа час былі цэлыя галіны, дзе работнікаў набралася столькі, што ім часам літаральна няма чаго рабіць. Гэта ўсё тычылася і Беларусі. Таму на сітуацыю з работнікамі Мінскай тытунёвай фабрыкі трэба ўжо глядзець як на першы, але не апошні выпадак выслаблення людзей. У гарадской вячэрняй газеце Мінска была нядаўна такая лічба: толькі ў сталіцы рэспублікі пасля скарачэння шта-таў згубяць свае ранейшыя месцы працы каля трох з паловай тысяч спецыялістаў і работнікаў кіруючых устаноў.

Рашэнне аб ліквідацыі Мінскай тытунёвай фабрыкі прыняў рэспубліканскі Дзяржагпрам. Гэтая магутная арганізацыя ўзяла на сябе і клопат аб далейшым лёсе тых, хто будзе звольнены. Загад быў выдадзены летась 16 лістапада, а з першага снежня ўжо закрываўся папяросны цэх, з 1 студзеня 1988 года — усе астатнія. Адначасова з выхадам загаду на агульным сходзе ўсяго працоўнага калектыву выбралі рабочую камісію, якая непасрэдна занялася падборам новых месцаў працы работнікам фабрыкі. Кожнаму прапаноўвалі на выбар некалькі варыянтаў з улікам ужо набытай спецыяльнасці, ранейшай зароботнай платы, нават блізкасці да дому, дзе жыве чалавек. Былі і такія людзі, хто палічыў за лепшае самастойна ўладкавацца. Камісія цесна супрацоўнічала з органамі мясцовай улады — раённымі і гарадскімі, з адміністрацыямі буйных прадпрыемстваў горада. Многія з былых работнікаў фабрыкі зараз працуюць на Мінскім заводзе вылічальнай тэхнікі, дражджавой фабрыцы, скур-галантарэйнай... Сорак сем чалавек засталася працаваць у новай друкарні, што стварыў тут Дзяржагпрам, некаторыя пайшлі на пенсію, якая ім ужо была прызначана дагтуль. Выплачваліся значныя грашовыя дапамогі. Тых работнікаў, якія былі ў фабрычнай чарзе на атрыманне кватэры, перавялі ў чаргу ў раённыя выканкомы.

Такім чынам, праблем не было? Безумоўна, былі. Некаторым работнікам давялося па 2—3 месяцы перавывацца, ёсць такія, у каго пакуль заробак крыху ніжэйшы, чым раней. У некалькіх выпадках узніклі складанасці з ільготнымі пенсіямі жанчынам... Але ўсе намаганні скіроўваліся на тое, каб максімальна дапамагчы людзям, аблягчыць няпростую жыццёвую сітуацыю.

Сёння з 230 работнікаў фабрыкі засталіся адзінкі тых, хто пакуль не працуе. Але і яны не пакінуты сам-насам са сваімі клопатам. Пра іх памятаюць, ім дапамагаюць. Права на працу гарантуе наша Канстытуцыя.

Галіна УЛІЦЕНАК.

ФОТА З АРХІВА

У нашай фотарубрыцы — новыя здымкі. Хаця правільней было б назваць іх вельмі старымі: яны датаваны 1917-м годам і раней. На адным, верхнім, група сялян Брэст-Літоўскага павета. Зроблена фатаграфія на пачатку дваццатага стагоддзя. Здымак, хутчэй за ўсё, не прывязаны ні да якой канкрэтнай падзеі, гэта групавы партрэт. Але і ён нясе нямала гістарычнай і сацыяльнай інфармацыі, вярта ўгледзецца толькі ў аблічча беларускіх мужыкоў: у іх ношанае-пераношанае адзенне, зварнуць увагу, у што яны абуты. Вельмі хутка іх, як і мільёны іншых, чакаюць вялікія выправаванні, якія запатрабуюць ад кожнага чалавека канкрэтнага выбару свайго месца ў рэвалюцыйных падзеях, у жыцці. Момент та-

кога выбару адлюстраваны на ніжнім здымку. Ідзе раззбраенне аднаго з карнілаўскіх падраздзяленняў. Месца падзеі: Беларусь. Час падзеі: жнівень 1917 года. Як вядома з гісторыі, на падаўленне рэвалюцыйнага Петраграда, каб не дапусціць самой сацыялістычнай рэвалюцыі, да горада рухалася войска ганерала Карнілава. Але гэта вельмі сур'ёзная спроба контррэвалюцыйнага мяцяжу была спынена. Карнілаўскія салдаты здзіліся. Раззбраенне тых з іх, што на фотаздымку, ішло з дапамогай зводнага атрада Чырвонай гвардыі, які налічваў каля 800 чалавек і быў сфарміраваны Мінскім камітэтам бальшавікоў. Такія звесткі дае нам архіў.

ПІСЬМЫ ЗБЛІЗКУ

АХОЎВАЕМ СТАРАСЦЬ

Усё больш далёкімі робяцца ад нас гады Вялікай Айчыннай. Разам з імі назаўсёды адыходзяць многія яе ўдзельнікі, салдаты-пераможцы. Шанаваць іх памяць — наш святы абавязак. Але не меншы абавязак сучаснікаў клапаціцца аб жывых — ветэранах Вялікай Айчыннай. Гэтыя людзі побач, але як часта яны абцяжараны ўжо і ўзростам, і хваробамі: рана ці позна, а пачынаюць трывожыць старыя раны.

У аддзелах сацыяльнага забеспячэння ўсіх раённых выканкомаў і прафсаюзных камітэтах рэспублікі, у тым ліку і ў Гродзенскай вобласці, пра якую я хачу раска-заць, вельмі ўважліва ставяцца да задавальнення патрэб інвалідаў мінулай вайны, да паляпшэння іх матэрыяльна-бытавых умоў.

У Дзятлаўскім раёне ва ўсіх калгасах і саўгасах удзельнікам Вялікай Айчыннай вайны ўстаноўлены значныя даплаты да пенсій. Яны робяцца да кошт уласных сродкаў гаспадарак. Практы-

куецца такая дапамога ў некаторых асобных гаспадарках іншых раёнаў Гродзеншчыны.

Клапоціцца грамадства і аб тых старых людзях, хто ўжо не ў сілах даглядаць сябе сам і таму жыве ў адным з дзесяці дамоў-інтэрнатаў вобласці. Будуюцца і новыя такія ўстановы. Летась, напрыклад, быў зданы ў эксплуатацыю Навагрудскі дом-інтэрнат. У двух пціпавярховых карпусах жыве больш за трыста ветэранаў вайны і працы. Пакоі — аднамесныя і двухмесныя, абсталяваны добрай сучаснай мэбляй. Усе яны злучаны спецыяльнай селектарнай сувяззю з дзяжурным урачом, які ў любы момант акажа пацыентам неабходную дапамогу. Да паслуг жыхароў кіназала, бібліятэка, набыты розныя музычныя інструменты. Тут створаны неабходныя ўмовы і для пасільнай працы.

Сёлета пачнецца будаўніцтва яшчэ двух дамоў-інтэрнатаў — Мураванскага і Лідскага.

Дзяржава, грамадства не кінуць сам-насам з іх праблемамі і тых старых людзей, якія не жадаюць ехаць з роднага горада, хаця там і няма дзяцей ці сваякоў, хто мог бы паклапаціцца пра іх. Для такіх грамадзян у Гродне пачнецца будаўніцтва 180-кватэрнага дома. Архітэктары прадугледзелі ў ім цэлы комплекс памяшканняў для кіназалы, кафэ, паштовага аддзялення, бібліятэкі.

Зараз у вобласці практыкуюцца самыя розныя формы абслугоўвання непрацаздольных людзей. Так, напрыклад, у чатырох дамах-інтэрнатах адкрыты аддзелы сацыяльнай дапамогі і ўсе пытанні вырашаюцца дома ў пенсіянераў. Для больш чым 600 чалавек прывозяцца дахаты прадукты харчавання, лекарствы. Пакуль такое абслугоўванне існуе толькі ў Гродне. Але праз некаторы час гэта стане магчымым і ў іншых месцах вобласці.

І. СУХОЦКІ.

БЕЛАРУСЬ напярэдні свайго знамянальнага юбілею. 1 студзеня 1989 года спаўняецца 70 год з дня абвешчання рэспублікі — дзецішча Вялікага Кастрычніка. Зразумела інтарэс шырокай грамадскасці да прайзданага рэспублікай шляху ў сям'і народаў СССР, да гістарычных умоў пачатковага этапу нацыянальна-дзяржаўнага будаўніцтва беларускага народа. Каштоўны здабытак — вопыт гісторыі — дапамагае больш ясна бачыць нашы сучасныя праблемы і перспектывы, правільна ацэньваць дасягнутае ў ходзе грамадскіх пераўтварэнняў.

Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка нарадзілася ў абставінах найвастрэйшага проціборства класавых сіл, калі ў ходзе грамадзянскай вайны і замежнай інтэрвенцыі вырашалася пытанне, быць ці не быць Савецкай уладзе.

Праціўнікі сацыялістычнай рэвалюцыі ўпарта прапаноўвалі сваю альтэрнатыву вырашэння «беларускага пытання». Факты і падзеі, аб якіх пойдзе гутарка ніжэй, могуць даць нагляднае ўяўленне аб тым, што канкрэтна проціпастаўлялі яны нацыянальнай праграме Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Усе беларускія арганізацыі, якія не прызнавалі «бальшавіцкай улады», у тым ліку і партыя беларускіх ээсраў, у дасягненні планаў стварэння ў той ці іншай форме беларускай дзяржаўнасці, спадзяваліся на падтрымку звонку. Не было, аднак, сярод іх згоды адносна таго, на якія менавіта знешнепалітычныя сілы абавіраюцца каб не апынуцца ў проігрышы. Гэтае пытанне набыло асаблівую вострыню пасля паражэння Германіі ў Імперыялістычнай вайне восенню 1918 года і ў сувязі з буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыяй, якая там пачалася. Нямецкімі войскамі давалася пакідаць Беларусь, як і іншыя акупіраваныя ім раёны Савецкай краіны.

Вызначыліся два асноўныя напрамкі. Адны арганізацыі будавалі свае планы ў разліку на тое, што ход сусветных падзей, саперніцтва ў лагерах вялікіх дзяржаў прымусяць Англію, Францыю, ЗША стварыць беларускую дзяржаву заходняга ўзору як звычайна ў санітарным кардоне, які адгароджвае буржуазную Еўропу ад Савецкай Расіі. Іншыя, звязаныя перш за ўсё з польскімі памешчыкамі, каталіцкім духавенствам, спадзяваліся на супрацоўніцтва з Польшчай, якая, меркавалі, на прычыне ўнутраных слабасцей і націску сваіх заступнікаў — краін Антанты будзе вымушана пайсці на ўступкі і палчыць за лепшае існаванне ў той ці іншай форме блізкай па класавому духу беларускай дзяржаўнасці. Немалаважнае значэнне надавалася той акалічнасці, што адраджаная буржуазна-памешчыцкая польская дзяржава была адным з важных звянаў у антысавецкай інтэрвенцыянісцкай палітыцы Антанты, што «беларускае пытанне» так ці інакш было звязана з праблемай фарміравання ўсходніх граніц Польскай дзяржавы, а гэтым Францыя, Англія, ЗША надавалі асобае значэнне.

Славуці зварот Ю. Пілсудскага «Да жыхароў былога Вялікага княства Літоўскага» аб тым, што Польшча дасць беларусам і літоўцам магчымасць самастойна вырашаць пытанні свайго нацыянальна-дзяржаўнага быцця, пасяла светлыя ілюзіі сярод прыхільнікаў «беларускага адраджэння», хаця ўжо тады, у красавіку 1919 года, паводзіны польскіх атрадаў,

іх бясчынствы на захопленай беларускай тэрыторыі сведчылі аб рашучым разыходжанні паміж словам і справай польскіх дзяржаўных дзеячаў.

Упамянутае адова Ю. Пілсудскага, а тым больш яго заява аб федэрацыі Польшчы, Літвы і Беларусі абуджалі мары аб нацыянальнай дзяржаўнасці, туманілі розум нават тым беларускім інтэлігентам, якія шчыра лічылі, што праблемы нацыянальнага быцця можна будзе вырашыць, абавіраючыся на саюз з Польшчай. Да таго ж меркаванні аб магчымасці перамагчы белагвардзейскіх генералаў у грамадзянскай вайне, якія не толькі Беларусі, але і Польшчы адмаўлялі ў праве на самавызначэнне, пад-

нае і спакойнае жыццё». Беларускі нацыянальны камітэт «ад імя беларускага народа» выказаў Ю. Пілсудскаму гарачую падзяку за вызваленне Мінска і Міншчыны ад «маскоўскага імперыялізму», заклікаў Польшчу рушыць свае арміі далей на Усход, каб захапіць Віцебск, Магілёў, Смаленск.

Нацыяналістычная прэса Ю. Пілсудскага абвешчала вялікім дзяржаўным дзеячам, адным з «праюкаў незалежнасці Беларусі», які «вызваліць беларускі народ з нацыянальнай няволі, аб'яднае ўсе беларускія землі ў адну дзяржаўную адзінку і дапаможа беларускаму народу ў справе стварэння незалежнай і непадзельнай Беларусі ў федэратыўнай сувязі ўсіх на-

няма вугалю, жалеза, прамысловай вытворчасці. Таму ад некага ўсё ж яна павінна быць залежнай. І, зразумела, лепшы заступнік беларусаў — гэта Польшча.

Зямлю ў памешчыкаў забіраць нельга, тым больш без выкупу, таму што гэта паражжа інфляцыяй, пагаршэннем забеспячэння прадуктамі харчавання. І ці ўвогуле патрэбна зямельная рэформа? У Беларусі дастаткова зямлі, каб задаволіць ёю ўсіх беззямельных.

Са свайго боку, дабіваючыся рэалізацыі захопніцкіх планаў, Польшча імкнулася паставіць сабе на службу беларускія буржуазна-памешчыцкія і дробнабуржуазныя партыі. Польскія дзяржаўныя дзеячы не без трывогі назіра-

БССР: ШЛЯХІ СТАНАЎЛЕННЯ

ДЗЯРЖАЎНАСЦІ

АЛЬТЭРНАТЫВА

мацоўвалі аргументы на карысць выбранага шляху.

Абедзве плыні не падзялялі нейкія прынцыповыя ідэі. У любы час на павароце падзей маглі адбыцца змена арыенціраў, аб'яднанне намаганняў у адным якім-небудзь напрамку. Кожная з партыі і арганізацыі, прапануючы сваю праграму вырашэння «беларускага пытання», на першым плане ставіла задачу стварэння беларускай дзяржавы. З гэтым патрабаваннем яны апелявалі да насельніцтва Беларусі, да імперыялістычных дзяржаў, да праймаючых буржуазна-памешчыцкай Польшчы, да «сусветнай грамадскай думкі». Што тычыцца сацыяльна-эканамічных класавых асноў такой дзяржаўнасці, то тут якіх-небудзь сур'ёзных разыходжанняў паміж рознымі партыямі і арганізацыямі не было. Іх лідэры гатовы былі ісці на кампрамісы, лёгка знаходзілі агульную мову. Абаронцы «нацыянальнай свабоды», «нацыянальнага адраджэння» на справе адстойвалі адзіленныя сацыялістычнай рэвалюцыяй парадкі.

Такім чынам, калі адна частка беларускіх арганізацый, арыентуючыся непасрэдна на краіны Антанты, пераможцаў Германіі ў Імперыялістычнай вайне, канфлітавала з Польшчай, даказваючы з фактамі ў руках у Парыжы і Лондане згубнасць палітыкі Польшчы ў Беларусі, другая выдавала агрэсара за сябра беларускага народа. «Сустрэкайце, беларусы, новых гасцей свайго краю з поўным спакоем і ўпэўненасцю ў сабе, — заклікала Цэнтральная беларуская рада Гродзеншчыны ў красавіку 1919 года. — Дзяржава польская ваюе з Маскоўшчынай, якая ніколі не была добрамыслявай да нас. Больш таго, яна дзікім цёмным насіллею душыла і душыць да сёння наша нацыянальнае жыццё, трымае ў турмах лепшых сыноў зямлі нашай: забараняе ўсякую палітычную і культурную работу». Прапаноўваючы свае паслугі Ю. Пілсудскаму, віленская Беларуская рада выказвала надзею, што «вызваленчая місія» Польшчы «дапаможа беларускаму адраджэнню».

У верасні 1919 года ў акупіраваным Мінску Ю. Пілсудскаму была арганізавана ўрачыстая сустрэча, у якой самы актыўны ўдзел прымаў і прадстаўнікі шэрагу беларускіх нацыяналістычных арганізацый. Прамоўцы дзякавалі вярхоўнаму правадыру польскіх войск за «воль-

родаў гістарычнай Літвы са сталіцай ў Вільні».

«Канцэпцыя» арыентацыі на буржуазна-памешчыцкую Польшчу грунтавалася на распальванні варожасці беларусаў да Расіі, на грубой фальсіфікацыі гісторыі адносінаў двух брацкіх народаў. У ганьбаванні рускай культуры, гісторыі, усяго рускага нацыяналісты бачылі адзін з важнейшых напрамкаў сваёй ідэалагічнай дзейнасці. Галоўны тэзіс заключаўся ў тым, што сумеснае дзяржаўнае жыццё беларусаў і рускіх тоіць у сабе нібыта смяртэльную небяспеку для развіцця беларускай мовы, літаратуры, мастацтва і інш. І, такім чынам, каб захаваць і развіць беларускую культуру, трэба дзяржаўна адасобіцца ад рускіх, парваць з Расіяй. Але паколькі ўплыў рускай культуры ў Беларусі быў выключна глыбокі, то супраць гэтага «зла» прапаноўваецца прыняць самыя рашучыя меры. Газета «Беларусь» пісала: «...Нам трэба карыстацца метадамі разбурэння рускай школы і ўвогуле рускай культуры, неабходна стварэнне на гэтых руінах уласнай школы, стварэнне ўласнай культуры, усталяванне панавання беларускай культуры». А каб ажыццявіць гэта, на сутнасці справы, варварства, патрэбна дзяржаўная незалежнасць.

Паходы Дзмітрыя-самазванца і Напалеона на Маскву трактаваліся прэсай як вялікая прагрэсіўная з'ява. І нібыта гэта не агрэсія, а проціборства перадавой заходняй культуры з азіяцкай. Ваюючы з бальшавікамі, і польская армія ажыццяўляе тую ж гістарычную місію: «Ціпер трэці раз культуру Захаду пасоўваецца на Усход, — пісала газета «Звон», — але спатыкае вялікі адпор азіяцкай культуры».

У доказ неабходнасці разрыву з Расіяй прыводзіліся і іншыя аргументы: для рускіх, маўляў, характэрны эканамічная і культурная адсталасць, цэнтралістыцкі тэндэнцыі, якія нібыта паражваюць самабытнасці Беларусі, і г. д.

Назваваючы сябе нацыянальнымі, газеты «Звон», «Беларусь» і іншыя, па сутнасці, прапагандавалі ідэю махровых польскіх шавіністаў, якія імкнуліся да анексіі Беларусі. У выгадным для іх плане тлумачылася і само паняцце «дзяржаўнай незалежнасці». Аказваецца, яна ўжо ў сілу аб'ектыўных прычын павінна быць урэзанай. Беларусь занадта бедная і эканамічна неразвітая, у яе

лі за абвастрэнем становішча на акупіраваных тэрыторыях. Заявы аб вызваленчых мэтах Польшчы ў Беларусі рашуча разыходзіліся з канкрэтнымі справамі. На акупіраванай тэрыторыі працоўныя Беларусі ўсё больш рашуча змагаліся са сваімі прыгнятальнікамі за аднаўленне народнай улады і ўз'яднанне з Расіяй. Нягледзячы на ўзрастаючыя карныя меры, разгаралася палітыка партызанскага руху. Нават у самой польскай прэсе было шмат крытыкі ўсходняй палітыкі ўрада. Разам з тым польскія дыпламаты патрэбны былі «голас беларусаў» для ўздзеяння на палітыку краін Антанты ў адносінах польскіх усходніх граніц. Патрэбны былі «kozyры» і для адстойвання тэрытарыяльных прэтэнзій на мірнай канферэнцыі ў Парыжы.

Акупацыйная адміністрацыя (у тым ліку і з дапамогай сакрэтнай агентуры) уважліва вывучала становішча, сацыяльныя сілы, на якія можна разлічваць. Ацэнка карысці той ці іншай арганізацыі ставілася ў залежнасць ад таго, у якой ступені яна падтрымлівае палітыку польскага ўрада ў адносінах беларускіх зямель. Безумоўна, больш за ўсё задавальнялі тыя арганізацыі, якія, выдаючы сябе за голас беларускага народа, выступалі за ўключэнне Беларусі ў цэлым ці яе асобных губерняў у склад Польскай дзяржавы. І трэба адзначыць, што польскія ўлады даволі дакладна вызначылі палітычны аўтарытэт беларускіх нацыяналістычных арганізацый. Эфектыўнай дапамогай чакаць не даводзілася. Па іх цвёрдаму перакананню, «дзяржаўнай незалежнасці» дабіваюцца беларускія інтэлігенты, якія не мелі колькі-небудзь значнай падтрымкі ў насельніцтва.

Пры ўсіх сваіх пагардлівых адносінах да беларускіх нацыяналістычных арганізацый, кіруючыя колы Польшчы ўсё ж вымушаны былі супрацоўнічаць з імі.

Адначасова польскія палітыкі і ідэолагі спрабавалі зразумець нацыянальную самасвядомасць беларускага народа. У аснове іх падыходу заключаліся крытэрыі, якія адпавядалі буржуазнаму разуменню сутнасці нацыянальных адносін. Пераважала думка, што ў беларускага насельніцтва нацыянальная самасвядомасць поўнаасцю адсутнічае, што яно ўвогуле далёкае ад ідэі нацыянальнай дзяржаўнасці. Даволі цікавае

ў гэтым плане данясенне штаба Першай польскай арміі галоўнаму камандаванню: «Беларусы не адчуваюць свайго нацыянальнага адасоблення і разам з астатнім праваслаўным насельніцтвам цягнуцца да бальшавізму». Складальнікам данясення здавалася, што «цяга да бальшавізму» і нацыянальнага інтарэсу працоўных несумяшчальныя. Гэта ж думка выказана і ў сакрэтнай палітычнай інструкцыі міністра замежных спраў Польшчы дыпламатычным установам за мяжой, складзенай ужо пазней, у верасні 1920 года. Міністр канстатаваў адсутнасць «пачуцця нацыянальнага адасоблення і нявольскай часткі насельніцтва». Некаторыя польскія дзеячы заяўлялі, што Беларусь і беларусы — гэта фікцыя. Такія «тэорыі» толькі распальвалі захопніцкія апетыты шавіністаў.

Але былі палітычныя колы, якія лічылі, што ў Беларусі магчыма правядзенне больш гібкай акупацыйнай палітыкі, якая ўлічвае нацыянальны фактар. Яны прапаноўвалі Ю. Пілсудскаму дазволіць стварэнне беларускага ўрада і беларускага войска. Адначасова заклікалі беларускія нацыяналістычныя арганізацыі згуртавацца вакол адзінага цэнтра, «пачаць практычную работу па арганізацыі сіл для барацьбы з нахлестам бальшавікоў, для абароны і вызвалення беларускіх зямель». Асуджаючы раскол, што адбыўся ў Беларускай радзе ў снежні 1919 года, орган ППС газета «Работнік» расцаніла выхад «сацыялістаў» з Беларускай рады як дзеянне, якое супярэчыць... сацыялізму.

Кастрычніцкая рэвалюцыя, сацыяльнае і нацыянальнае развіццё, будаўніцтва новага жыцця, барацьба з нямецкімі захопнікамі і ўнутранай контррэвалюцыяй зрабілі пераварот у палітычнай і нацыянальнай свядомасці беларускіх працоўных. Расло пачуццё салідарнасці працоўных Беларусі з працоўнымі ўсёй Савецкай краіны. Ажыццяўленне сваіх класавых і нацыянальных спадзяванняў беларускія рабочыя і сялянны бачылі ў трывалым саюзе беларусаў, рускіх і іншых нацый краіны ў сумеснай барацьбе за лепшую будучыню. Супраціўленне захопнікам узмацнялася. Яно было выцягнутым класавым і нацыянальнай самасвядомасці беларускіх працоўных.

У сакавіку 1920 года польскае міністэрства замежных спраў па даручэнню ўрада стварыла спецыяльную камісію на чале з Л. Васілеўскім (пасля ён стаў міністрам замежных спраў) для правядзення перагавораў з «прадстаўнікамі беларускіх палітычных груп» у мэтах вытэрміваў «праекта рэгулявання польска-беларускіх адносін».

Давераная асоба «беларускіх палітычных колаў» рэктар Мінскага педагагічнага інстытута прафесар В. Іваноўскі прыбыў у Варшаву з «Мемарыялам на беларускаму пытанню», у якім былі выкладзены патрабаванні беларускага боку. Па сутнасці В. Іваноўскі прадстаўляў паланатэрыянае крыло «беларускіх палітычных колаў». На перагаворах у Мінску 20—24 сакавіка 1920 года аб умовах «супрацоўніцтва» прадстаўнікоў беларускіх нацыяналістычных арганізацый і польскіх улад беларускі бок, акрамя В. Іваноўскага, прадстаўлялі яшчэ сем чалавек.

Вадзім КРУТАЛЕВІЧ,
прафесар, доктар
юрыдычных навук.

(Заканчэнне будзе).

КАМЧАТСКИЕ МИЛЛИОНЕРЫ

О рыболовецком колхозе имени Ленина я впервые услышал от шофера такси, с которым ехал от аэропорта до Петропавловска-Камчатского. Разговор как-то незаметно перекинулся на морскую тематику, на рыбаков — мой спутник в юности отдал дань этой нелегкой профессии и говорил о ней со знанием дела:

— У нас, на Камчатке, самые ловкие рыбаки живут в Сероглазке — это поселок колхоза имени Ленина. Многие рвутся туда работать, да берут в колхоз осторожно, людей проверенных.

— Отчего же такая осторожность? — Не хотят марку ронять. Там дело поставлено крепко, с размахом. «Сероглазов» я сразу узнаю — в них какой-то особый азарт к жизни есть. Разговор этот возбудил желание познакомиться с колхозом и его людьми поближе.

Возникло это хозяйство в 1960 году на базе объединения трех рыболовецких колхозов и моторно-рыболовной станции, обеспечившей их судами и орудиями лова. Новый колхоз, как только доходы его стали расти, взял курс на создание мощной материальной базы. В 1966 году смогли купить первый океанский траулер БМРТ стоимостью 2,5 миллиона рублей. А сегодня колхозный флот насчитывает пять морозильных траулеров такого класса, шесть сейнеров-траулеров — в общей сложности 26

судов с совокупной мощностью двигателей 21 тысяча лошадиных сил. В первое десятилетие своей жизни колхоз обзавелся собственной судоремонтной базой и сейчас за соответствующую плату оказывает услуги по ремонту судов государственным предприятиям.

С некоторыми сторонами деятельности хозяйства меня познакомил главный колхозный экономист Владимир Драчев. Неделимый фонд колхоза составляет 105 миллионов рублей. С 1961 года работают на полном хозяйственном расчете. В первые годы, когда приобрели дорогостоящие суда, пользовались банковским кредитом, но уже в 1975 году окончательно рассчитались за ссуду. Ежегодно вылавливают по 170—180 тысяч тонн рыбы. Ее добыча и переработка дает хозяйству ежегодную прибыль 10—12 миллионов рублей.

В колхозе насчитывается 2365 работников, из них примерно половину составляет плавсостав, а другую половину — судоремонтники и другие береговые службы.

— В отличие от государственных предприятий, — говорит Драчев, — мы не устанавливаем потолка заработной платы: все, что заработал, — твое. Потому и заработки наших рыбаков значительно превышают заработки на государственных судах. Например, капитан БМРТ, если он совершил один рейс в году (а это пять месяцев в море), получит примерно две-

надцать тысяч рублей. Если два рейса — соответственно в два раза больше. А средний заработок работников плавсостава — около 11 с половиной тысяч рублей в год. Выловы рыбы у нас тоже превышают показатели на судах того же класса государственных предприятий за счет стопроцентного использования производственных мощностей, образцового содержания судов, освоения прогрессивных методов лова. У нас к колхозу отношение как к добротному дому, который мы построили своими руками. Здесь все наше, свое. И как-то очень наглядно видишь, куда идут заработанные совместно деньги. Это не только личное благосостояние. Это и жилые дома, построенные колхозом, и наш Дом культуры, и спортивная база, и собственный птицекомплекс.

За счет своего фонда социального обеспечения колхоз ввел надбавки к пенсиям, установил дополнительные льготы ветеранам войны и заслуженным колхозникам — оплату раз в год, во время отпусков, проезда в любую точку Советского Союза и обратно, предоставление бесплатных путевок в санатории и дома отдыха.

— Считаю, — подытожил беседу Драчев, — что мы стоим на один шаг ближе к подлинному социализму, чем многие из тех, кто живет рядом с нами.

Поселок Сероглазка особенно красив с моря, со стороны Авачинской бухты. По берегам ее тянутся вверх ярко окрашенные, под цвет моря и неба, каменные дома рыбаков. А над ними теряется в облаках конус вулкана.

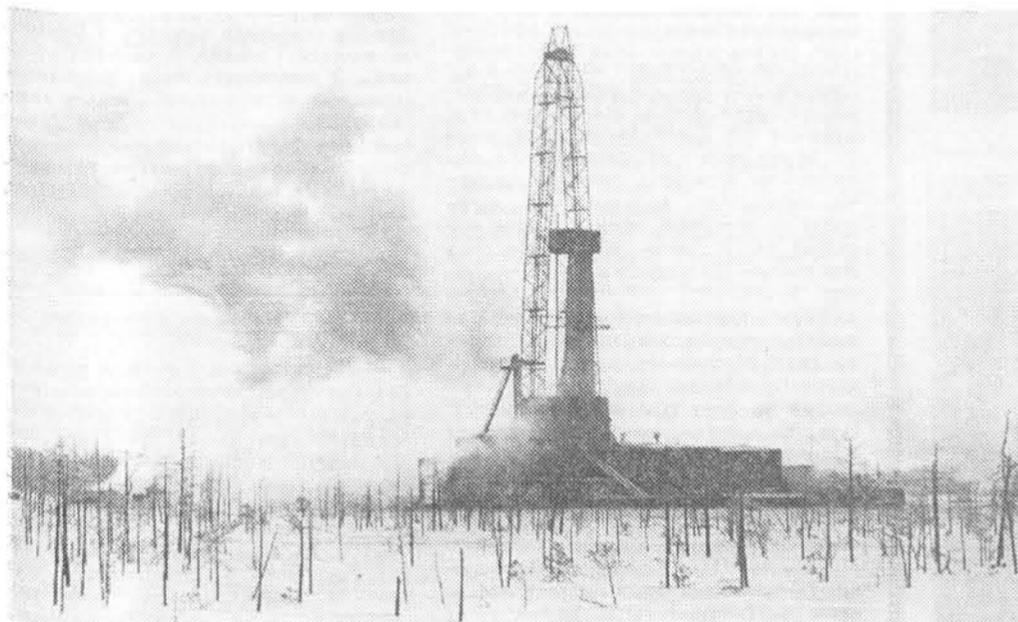
Колхозные суда уходят отсюда на

промысел иваси, трески и сельди вокруг Камчатского полуострова, к Сахалину и Курильским островам. Добывают рыбу круглогодично, но особенно горячая пора бывает летом, когда начинается лососевая путина. За каждый центнер выловленного лосося рыбаки получают 7 рублей 80 копеек, а колхоз при сдаче государству — 55 рублей.

Большинство капитанов судов в колхозе имеет высшее мореходное образование. Руководители хозяйства, как правило, бывшие капитаны с солидным рыболовным опытом. Так, заместитель председателя колхоза Владимир Музурантов 16 лет ходил в море, десять лет был капитаном на среднем траулере.

— В ближайшем будущем, — говорит Музурантов, — мы намерены заменить крупные суда на более современные, способные повысить производительность труда. Расширить вылов рыбы и других продуктов моря не собираемся: выловы лимитируются службами охраны морских ресурсов. Но будем осваивать производство новых продуктов — например, из крабового сырья. Пока мы использовали только мясо краба, а оказывается, панцирь можно использовать в медицине. Заключили недавно договор с одним из научных институтов. Создаем лабораторию по изготовлению из крабового сырья биологически активных веществ. Затраты сравнительно небольшие, а отдача будет огромная. Из моря много можно полезного взять, надо только умом раскинуть и с толком руки приложить.

Аркадий КУДРЯ.

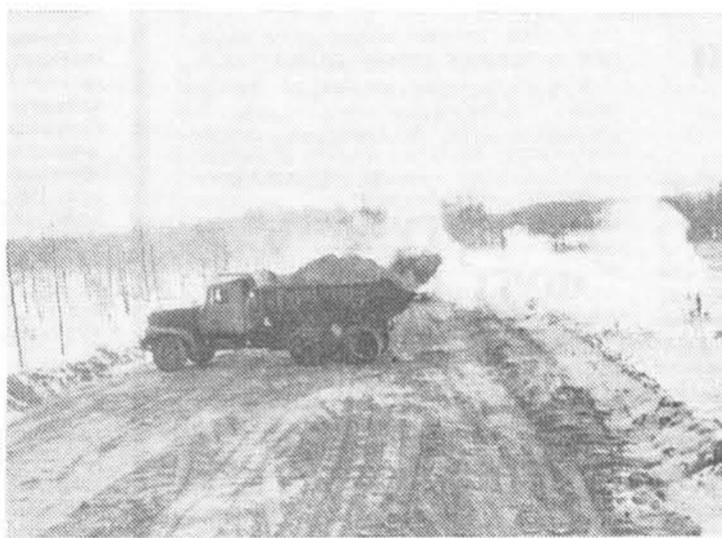

Мы живем в одной стране — СССР. У нас единый народно-хозяйственный комплекс. Мы многое делаем общими силами. Поэтому нас не удивляет, когда на большой стройке в Белоруссии работают представители разных республик нашего Союза, а белорусов встретишь в российском Нечерноземье или, скажем, в нефтеносных районах Сибири.

Триста пятьдесят километров дорог предстоит проложить в Западной Сибири за пять лет [1986—1990 годы] строителям из Белоруссии. Решает эту сложную задачу трест «Белнефтедорстрой» Министерства строительства и эксплуатации автомобильных дорог БССР. С заданием прошлого года строители справились успешно: не только выполнили то, что было запланировано, но до конца года проложили дополнительные километры трассы. Это позволило нефтедобытчикам начать досрочное освоение новых месторождений, среди которых и крупнейшее — Ершовое. В этом году коллектив «Белнефтедорстрой» ожидает очень напряженная работа: здесь решили на три месяца раньше установленного срока ввести в строй автомобильную дорогу к новым месторождениям нефти.

НА СНИМКАХ: на Ершовом месторождении; второй год работает в Западной Сибири бригады строителей гомельчанин Владимир КАЗАК [на переднем плане]; строится дорога.

Фото А. ТОЛОЧКО.

«АНГЛИЙСКАЯ» ГОСТИНИЦА В ЯЛТЕ

В Москве английская туристическая фирма «Веджин холидэйз» и советская «Интурист» заключили соглашение, по которому английский партнер отныне становится арендатором гостиницы «Ореанда» в Ялте.

По мнению главы английской фирмы Ричарда Брансона, «Веджин холидэйз» довольна подписанием этого контракта, который может открыть дорогу к более тесному сотрудничеству между заинтересованными британскими фирмами и советскими организациями в области туризма.

Но, конечно, «Веджин холидэйз» при подписании этого соглашения руководствовалась не только желанием расширить контакты между гражданами двух стран. По словам Р. Брансона, эта сделка — пример хорошего бизнеса, который можно делать сегодня с советскими партнерами. Р. Брансон имел в виду принятый в СССР закон, дающий возможность создавать на территории нашей страны совместные с зарубежными фирмами предприятия.

Совместная эксплуатация отеля в Ялте в данном случае заключается в том, что управление хозяйством «Ореанды» берет на себя английская сторона, а обслуживающий персонал предоставит «Интурист». Полученную прибыль партнеры намерены поделить пополам.

«Ореанда» будет обслуживать туристов в основном с Британских островов. Это, естественно, не может не отразиться на работе отеля, которая должна сочетать русскую форму с английским содержанием.

Если первый опыт сотрудничества будет удачным, английский партнер готов расширить границы своей деятельности в нашей стране.

Николай ГЕРАСИМОВ. (АПН).

СЛУЦКИЕ ПОЯСА

Начало знаменитому ремеслу было положено в XVIII веке, когда в Слуцке возникла так называемая «персиария». Тогда пояса делали лишь приезжие персы. Вскоре, однако, белорусские мастера превзошли иноземных учителей.

Ткали пояса из золота и серебра, плели из ниток, вырезали из кожи и ткани... Излюбленным видом орнамента был овал, окруженный лист-

вой с выходящими стеблями и цветами, чаще всего — незабудками и васильками.

Сейчас на Слуцкой фабрике «художественных изделий» трудится около тысячи человек. Но пояса умеет ткать только Нина Павлова...

В ее руках сплет человек. Два нехитрых крепления в виде скоб, а между ними натянуты в два ряда нити...

Заказов много: нужны пояса артистам, музеям, на выставки, да и торговле хоть в небольшом количестве. Иног-

да Павловой помогает ткачиха-надомница О. Лагун. Больше на фабрике никто не владеет древним искусством.

— Может, не хотите раскрыть свои секреты? — интересуюсь у мастерицы.

— Что вы! Были у меня когда-то ученицы, да поразъехались, — отвечает Нина Николаевна. — Искусство это, однако, не пропадет. Много лет я вела при городском Доме пионеров кружок «Юные умельцы». От желающих заниматься не было отбоя. Иные девочки не хуже меня умеют пояса делать. Медали ВДНХ СССР имеют.

Например, Таня Колядко моя лучшая ученица.

Сама Нина Николаевна еще и художник, и дизайнер. В ее альбоме зарисованы многие национальные орнаменты. Современные мотивы Павлова использует в поясах к знаменательным датам и юбилеям, скажем, к Олимпиаде-80. Мастерица на свой вкус подбирает цвета ниток, придумывает рисунок, ищет выразительные формы. Не поэтому ли из сотен изделий Павловой нет двух одинаковых? О таланте мастерицы говорят медали ВДНХ СССР и орден «Знак Почета».

Н. ГУСЕВ.

Тыдзень музыкі для дзяцей і юнацтва па традыцыі праходзіць штогод у час вясновых школьных канікул. У гэтыя дні ў школах і Дамах культуры, канцэртных залах і кінатэатрах дзеці сустраляся з кампазітарамі і музыкантамі, прафесійнымі і самадзейнымі артыстамі.

Адметнай падзеяй сёлета Тыдня стаў заключны канцэрт, які адбыўся ў мінскім Палацы культуры і тэхнікі аўтазавада. Ужо ў фае госці траплялі ў святую атмосферу. Тут іх сустракаў сталічны ансамбль цымбалістак Палаца культуры тэкстыльшчыкаў і ансамбль танца «Зубраня», дзіцячы хор «Равеснік» з Барысава. Сам канцэрт складаўся з чатырох частак: «Трубачы вясны», «Сіняя птушка юнацтва», «Кропля расістая дзяцінства», «Рытмы вясновыя». Больш за 500 юных і дарослых артыстаў было занята ў гэтым канцэрте.

НА ЗДЫМКАХ: удзельнікі заключнага канцэрта.

Фота Ю. ЗАХАРАВА.

ІМЯ ВЫДАТНАЙ СПЯВАЧКІ

Першы рэспубліканскі конкурс вакалістаў у Беларусі быў праведзены літаральна напярэдадні Вялікай Айчыннай вайны — у маі 1941 года. У пасляваенны час адбылося яшчэ сем такіх конкурсаў. Сярод іх лаўрэатаў былі вядомыя сёння спявакі — народныя артысты БССР Я. Пятроў, заслужаная артыстка рэспублікі Л. Каспорская, Н. Казлова, І. Краснадубскі і іншыя.

Чарговы рэспубліканскі конкурс вакалістаў пройдзе ў Мінску з 16 па 22 красавіка. Але ён набывае новы статус. З сёлета года конкурс будзе насіць імя выдатнай беларускай спявачкі, народнай артысткі СССР Л. Александроўскай.

У конкурсе прымуць удзел маладыя вакалісты з Мінска, Гродна, Гомеля. Сярод іх студэнты Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі і Мінскага музычнага вучылішча, салісты Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета БССР, Беларускай дзяржаўнай і Гомельскай абласной філармоній, Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы БССР імя Р. Шырмы і іншыя.

Праграма конкурсу, які пройдзе ў тры туры, уключае сачыненні розных жанраў — класічныя і сучасныя оперныя ары, абавязковае выкананне беларускіх рамансаў, народных песень, арыў з опер беларускіх кампазітараў і г. д.

Пераможца будзе ўзнагароджаны прызам імя Л. Александроўскай. Ак-

рамя таго, устаноўлены прызы за лепшае выкананне твораў па жанрах.

У дзень пачатку конкурсу, 16 красавіка, адбудзецца цырымонія адкрыцця помніка Л. Александроўскай.

В. НИКАЛАЕУ.

ЗАГУЧАЦЬ ФУГІ І ХАРАЛЫ

На цэнтральнай плошчы Вілейкі цяпер, здаецца, стала святлей у любое надвор'е — ад медзянога водсвету абноўленых вежаў, рознакаляровых вітражоў старога касцёла, рэстаўрацыю якога заканчваюць работнікі спецыялізаваных майстэрняў «Белрэстаўрацыя».

На будаўніча-мантажных работах асвоена больш як 300 тысяч рублёў. Такая актыўнасць глумачыцца агульнай зацікаўленасцю: помнік архітэктуры пачатку нашага стагоддзя стане культурным цэнтрам Вілейшчыны. Тут будзе канцэртна-выставачная зала, другая пасля полацкага Сафійскага сабора ўстаноў такога тыпу. Яе задача — эстэтычнае выхаванне людзей, стварэнне ўмоў для духоўнага аднаўлення прыхільнікаў мастацтва.

Тут імкнуча стварыць сістэму эстэтычнага выхавання людзей розных узростаў і мастацкіх густаў. Гэ-таму будзе спрыяць цесны духоўны кантакт глядача з выканаўцамі: не ўзмоцнены мікрафонам голас спявака або дэкламатара, магчымасць бачыць у вакал артыста радасць, сум, натхненне — усю гаму агульначалавечых пачуццяў.

Цяпер ідуць перагаворы з чэхаславацкімі сябрамі аб устаноўцы ў рай-цэнтры аргона.

ІНТЭРВ'Ю З КАМПЕТЭНТНЫМ СУБ'ЯСЕДНІКАМ

МЕРА ЁСЯГО — ЧАЛАВЕК

Са старшынёй Саюза мастакоў БССР, народным мастаком БССР, Уладзімірам СТАЛЬМАШОНКАМ гутарыць наш карэспандэнт Таццяна АНТОНАВА.

— Некалькі тыдняў назад мне давялося прысутнічаць на айкцыёне рэспубліканскай маладзёжнай мастацкай выстаўкі, які праводзіўся ў Мінску. Аднак першы тур яго прайшоў «унустую»: не была набыта ні адна з прапанаваных жывапісных карцін. Здаецца, незадаволены і мастакі, і патэнцыяльныя пакупнікі. У чым тут справа?

— Хачу ўдакладніць, што на айкцыёне ўсё ж тое-сёе з невялікіх па памеру жывапісных пейзажаў і нацюрмортаў было набыта пакупнікамі. А ў першым туры на буйнамаштабныя палотны, сапраўды, ніхто не спакусіўся. Уласна кажучы, яны і прызначаны толькі для грамадскага інтэр'ера. Мы разлічвалі, што іх набудуць пакупнікі ад прадпрыемстваў. Аднак гэта ўжо пралікі тых, хто арганізоўваў мерапрыемства. Тым не менш тут ёсць над чым падумаць не толькі ім. Сам айкцыён стаў чымсьці на штат лакмусавай паперкі, якая праявіла ўсе нашы няпростыя і неадназначныя праблемы.

Скажам, людзей мог адпужаць кошт палатна: 300, 500, 700 рублёў. Сапраўды, не танна. Але ж усе работы праводзіліся тут удвая танней таго кошту, за які твор у аўтара набыло б Міністэрства культуры, якое, вы ведаеце, атрымлівае датацыю ад дзяржавы, ці Мастацкі фонд Саюза мастакоў БССР. Такім чынам, багатыя мецэнаты — Міністэрства і Саюз — куплялі ў мастакоў работы (дадам, не заўсёды вартыя таго), і нярэдка за немалыя грошы. У выніку ў дырэкцыі выставак Мастацкага фонду рэспублікі пыліцца больш за дзесяць тысяч твораў на суму тры мільёны рублёў. Гэта, як кажуць, «незапатрабаванае» мастацтва, на якое патрачаны народныя грошы... Сам па сабе такі факт, як і паўпустыя залы музеяў мастацтва, карцінных галерэй, прымушае пра многае задумацца. Вось вы заўважылі, што вынікамі айкцыёна былі пакрыўджаны некаторыя мастакі. Але ж чаго крыўдзіцца? Тут маладыя аўтары, я думаю, упершыню сутыкнуліся з інтарэсамі рынку, з рэальнасцямі, якія, па сутнасці, і павінны выяўляць сапраўдны кошт таго ці іншага твора.

Аднак сёння (і гэта сімптаматычна) вялікія грошы за твор мастацтва мала хто заплаціць. Хутэй набудзе яшчэ адзін дыван, залаты пярсцёнак... Разважаючы тут пра вытокі гэтай сітуацыі, я не хачу «спісваць» усё на абывацельскі густ і мяшчанства публікі. На жаль, дводзіцца канстатаваць, што многія, вельмі многія нашы сучаснікі, увогуле неблагія спецыялісты ў самых розных галінах, надта далёкія ад мастацтва, слаба, калі не скажаць зусім, не арыентуюцца ў выяўленчым мастацтве.

— Чаму склалася такая сітуацыя?

— Ужо не адно пакаленне дзяцей выходзіць у свет, не маючы ўяўлення пра гісторыю сусветнага і нацыянальнага мастацтва. Па сутнасці, яны не атрымліваюць эстэтычнага выхавання ні ў дзіцячым садзіку ні ў школе. А ўрокі малявання ці спеваў ніяк не могуць запоўніць гэты прабел. Вось адна прычына. Іх яшчэ няма.

Не трэба закрываць вочы і на тое, у якое становішча трапіла само выяўленчае мастацтва. З аднаго боку — матэрыяльная падтрымка дзяржавы. А з другога — рэгламентаванасць, дагматызм, нецярпімасць.

На шматлікіх выстаўках з'яўляецца безліч карцін на ўжо апрабаваную, так званую «вытворчую» тэму з «прылізанымі» сюжэтам і «правільнымі» героямі. А тым часам міліяны сэрцу чыноўніка-бюракрата вернісажы ўсё радзей і радзей наведваюць людзі.

— Ці не пратэстам супраць казёншчыны, адкрытай халтуры, кан'юнктуры ў мастацтве стала дзейнасць так званых неформальных аб'яднан-

няў мастакоў, такіх, як «Галіна», «Форма»?

— Сапраўды, арганізаваныя летась удзельнікамі гэтых аб'яднанняў выстаўкі былі вельмі папулярныя ў Мінску. Іх з цікавасцю хадзілі глядзець і моладзь, і людзі старэйшыя. Тут можна было ўбачыць тое, што звычайна не прадстаўлялася ў афіцыйных экспазіцыях, на што доўгія гады існавала «табу». Маладзёжныя неформальныя выстаўкі былі пранізаныя авангардысцкім духам. Зразумела, негатывныя з'явы ў развіцці нашага мастацтва не маглі абмінуць свядоўнасць моладзі. І ў сваіх работах пачынаючы аўтары імкнуцца разабрацца ў сутнасці гэтых з'яў, выпрацаваць новую выяўленчую мову, супрацьставіць сябе прафесійнаму мастацтву гадоў застою.

Хачу сказаць, што ў неафіцыйных суполках самыя розныя людзі — і сапраўдныя шукальнікі ісціны, і авантурысты, і дылетанты. Таму на іх выстаўках можна было ўбачыць і адпаведныя работы. Напрыклад, кампазіцыі з усялякага ламачча, з муляжамі людзей і жывёл, з бытавой тэхнікай... З мастацкага боку ўспрымаць іх можна як варыяцыі рускага авангарда 20-х гадоў і заходзяга 50-х — 60-х. Але былі і вельмі арыгінальныя творы мясцовых фармалістаў, мадэрністаў, чые пошукі, мне так бачыцца, павінны даць плён.

— Уладзімір Іванавіч, а што новага, каштоўнага ўнеслі ў беларускае мастацтва маладыя «бунтаршчыкі»?

— Як старшыня Саюза, я вітаю і падтрымліваю «бунтарскае» мастацтва ў агульным працэсе перабудовы савецкага грамадства, але лічу, што пра дасягненні «нефармалаў» пакуль гаварыць рана. Дарэчы, пра іх выстаўкі шырока пісалася ў нашай прэсе, вядучыя мастацтвазнаўцы аналізавалі работы, удзельнічалі ў абмеркаваннях. Адмоўнай у «нефармалаў» мне здаецца іх нецярпімасць, якая прымушае часта ісці на канфрантацыю з Саюзам мастакоў. Нельга, на мой погляд, не згадзіцца з мастацтвазнаўцам Кантарам, які піша, што неформальнае «мастацтва цураецца глыбіні, сацыяльнай праблематыкі, а галоўнае, яно адарвана ад надзвычайных задач, якія стаяць перад кожным сур'ёзным пластычным эксперымантам, ад выхаду ў жыццё». Таму тут пакуль няма падстаў гаварыць аб нейкім якасным прагрэсе мастацтва.

Тым не менш я ўсё ж лічу, што «бунтары», якія так гучна заявілі пра сябе ў апошнія два-тры гады, актыўна звалі, ажывілі мастацкае жыццё рэспублікі.

— Гаворачы пра неформальныя суполкі маладых мастакоў і характарыстычныя іх адносіны з Саюзам, вы скарысталі слова «канфрантацыя». Своеасаблівае супярэчнасць паміж маладым пакаленнем і старэйшым, відаць, існавала заўсёды. Гэта адна з агульначалавечых праблем. Аднак у самім Саюзе і сапраўды даволі мала маладых... Якая палітыка ў адносінах да моладзі будзе весціся?

— Я б не сказаў, што наш Саюз зусім ужо аброс імхам. Хаця пэўная тэндэнцыя да гэтага ў апошнія гады намічалася. Так, ён пастарэў. Праўда, дзеля аб'ектыўнасці я павінен сказаць, што пры Саюзе даволі даўно працуе маладзёжнае аб'яднанне — патэнцыяльнае папаўненне. І тым не менш амаладзёжнае ішло марудна. Па кімсьці даўно напісаных законах студэнты, як правіла, не маглі браць удзел у выстаўках, даволі цяжка было несаюзнай моладзі — гэта значыць, не членам Саюза мастакоў, наладзіць і нейкую групавую выстаўку. Словам, праявіць сябе — мінімум магчымасцей. Атрымлівалася, што да сталых членаў Саюза

працяляўся клопат куды большы, чым да пачаткоўцаў. І цяпер многія з маладога пакалення не маюць майстэрняў, не могуць працаваць... Таму палітыку тут трэба кардынальна мяняць. І нешта ўжо зроблена. Напрыклад, паламана сістэма прыёму ў Саюз. Ужо летась мы прынялі некалькі студэнтаў тэатральна-мастацкага інстытута ў маладзёжнае аб'яднанне, а чацвёрта выпускнікоў—за іх дыпломныя работы—у Саюз. Будзем імкнуцца да таго, каб яшчэ ў час вучобы студэнты далучаліся да спраў, актыўна ўключаліся ў мастацкае жыццё.

З «нефармаламі» таксама будзем супрацоўнічаць. Каб уся энергія, энтузіязм і здаровая злосць маладосці пайшлі не на разбурэнне, а на развіццё і паглыбленне традыцый. Прагрэс не ў разбурэнні, а ў адмаўленні ад догмаў і застою.

— *А як склаліся ўзаемаадносіны прафесійнага Саюза з прафесійным мастаком Ісачовам з Рэчыцы, многа работ якога трапіла за мяжу, дзе, між іншым, была наладжана нават выстаўка?*

— У Ісачова быў канфлікт з мясцовымі органамі ўлады. Пра гэта мы даведаліся з артыкула ў рэспубліканскай прэсе. Тады да Ісачова паехалі прадстаўнікі маладзёжнага аб'яднання Саюза. І дамовіліся ўзяць некаторыя яго творы на выстаўку. Гледачы змоглі паглядзець іх сёлета ў Красавіку, у час Тыдня выяўленчага мастацтва.

Чалавек ён быў не надта адукаваны, аднак несумненна таленавіты. Шкада, што ўнутраны разлад з сабой (Ісачоў быў таксікаманам) прывёў яго да смерці.

— *Роўна год назад адбыўся XII з'езд Саюза мастакоў БССР, дзе было вырашана карэнным чынам перабудаваць, паскорыць развіццё выяўленчага мастацтва ў рэспубліцы. Як вы лічыце, у чым сэнс перабудовы ў выяўленчым мастацтве?*

— Мера ўсяго — чалавек. Так ці інакш усё залежыць ад яго. На маю думку, сэнс перабудовы ў нашай сферы заключаецца ў звароце мастака перш за ўсё да самога сябе, да свайго сумлення. Творчая асоба павінна прааналізаваць зробленае і задумацца над тым, што і як рабіць далей. Перабудова ўнутранага свету чалавека перш за ўсё звязана з адмовай ад стэрэатыпаў, шаблонаў, якія моцна заселі ў нашай свядомасці.

Перабудова, мне здаецца, адбываецца сёння ў мастацкім жыцці больш інтэнсіўна, чым у саміх мастацкіх творах. Перш за ўсё яна ўвасобілася ў даволі нязвычайны, імклівы стыхійны з'яўляюцца ўсялякага роду выставак. І справа тут не толькі ў іх колькасці, але і ў якасці. Раней таксама было многа розных аглядаў, але ўсё ж аднаціпных. Сёння ж мы можам глядзець і авангардыстаў, і фармалістаў, і абстракцыяністаў. Параўноўваць, рабіць вывады, весці сур'езную гаворку, дыскусію пра якасці і значэнне таго ці іншага твора ці цэлага напрамку ў мастацтве. У такой духоўнай атмасферы адны напрамкі, натуральна, набываюць жыццёвасць, іншыя здаюць пазіцыі.

Зусім натуральна, што адбыліся змены і ў жыцці самога Саюза мастакоў БССР. Фарміраванне выставак зараз носіць адкрыты характар — рэчы для выстаўкі адбірае сам аўтар. Былі ліквідаваны недахопы сістэмы выставачных камітэтаў (гэта калі на выстаўку пэўная група мастакоў адбірае работы).

Спадзяёмся, што неўзабаве адмовімся ад сістэмы дзяржаўных заказаў і дагавораў. Будзем пераходзіць на непасрэдныя закупкі.

Стратэгію і тактыку дзейнасці распрацоўвае лабараторыя сацыялагічных даследаванняў Саюза мастакоў БССР. Магістральная лінія цяпер такая: эстэтычнае выхаванне народа сродкамі выяўленчага мастацтва. Мы былі ініцыятарамі стварэння цэнтра эстэтычнага выхавання. У бліжэйшыя год-два ў Мінску, у парку Горкага, на беразе Свіслачы, ён пачне працаваць. Прынамсі, тут будзе атрымліваць эстэтычную адукацыю не толькі юнае пакаленне, але і людзі ўсіх узростаў. Цэнтр эстэтычнага выхавання ў пэў-

ным сэнсе можна лічыць нашым дзецішчам. І нават сур'езна падумаю над тым, каб пайсці туды працаваць.

— *Уладзімір Іванавіч, вы чалавек несумненна вялікага грамадскага «тэмпераменту». Нездарма, відаць, вас ужо другі раз выбіраюць старшынёй свайго творчага Саюза беларускіх мастакі. Службовыя справы, як я разумею, займаюць у вашым раскладзе дня асноўнае месца. А як жа ўласная творчасць?*

— Мне падабаецца цяперашні час. І хочацца працаваць. А ў сутках толькі 24 гадзіны. Таму я падымаюся ў шэсць гадзін раніцы і да дзевяці звычайна праводжу ў майстэрні. У дзевяць — у Саюзе. Потым пасля даволі напружанага дня зноў вяртаюся ў майстэрню. Зараз заканчаю фрагмент манументальнага роспісу «Хлеб перамогі» для калгаса імя Арлоўскага. Як галоўны мастак будучага Палаца культуры рэспублікі, працую над эскізам габелена генеральнай засланы.

— *З 350 членаў Саюза ў сельскай мясцовасці ў нас жывуць усяго двое членаў Саюза і некалькі членаў маладзёжнага аб'яднання. Гэта, думаецца, непасрэдна звязана з даволі нізкай культурай сучаснай вёскі. Якую праграму дзейнасці прапануе Саюз?*

— У выступленні на нядаўнім з'ездзе мастакоў СССР у Маскве я гаварыў пра канкрэтны вопыт беларускай арганізацыі, якая вяртаюцца да «глыбіні». «Беларускі варыянт» накіраваны на шырокую эстэтычную асяроддзі. Склалася так, што ў сталіцы канцэнтруецца культура, а ў правінцыі людзі як бы абдзелены ў гэтым сэнсе. Хаця тут таксама ёсць свае музеі, помнікі культуры і прыроды. Аднак усё гэта не мае ні адпаведнага выгляду, ні адпаведнай арганізацыі.

У нас даўно працуе група архітэктараў і мастакоў, якая распрацоўвае эксперыментальную схему комплекснага архітэктурна-мастацкага пераўтварэння населеных пунктаў. «Беларускі варыянт» павінен спрацаваць. У сённяшняй сітуацыі Мастацкі фонд БССР пераходзіць на поўны гаспадарчы разлік, дагаворы мы будзем заключаць з органамі мясцовай улады, якія ў план будаўніцтва будуць уключаць і мастацкія работы.

Яшчэ вось такая інфармацыя: мяркуецца адкрыць у бягучай пяцігодцы 60 карцінных галерэй у раённых цэнтрах і населеных пунктах. На базе гэтых галерэй і паралельна з імі Саюз мастакоў БССР мяркуе наладзіць сістэму малых перасоўных выставак ва ўсіх магчымых выставачных памяшканнях: Палацах культуры і клубах, кінатэатрах і бальнях, спартыўных камбінатах, ва ўстановах і на прадпрыемствах, у школах.

Там, на сустрэчах з мастацтвам, на малых лакальных выстаўках павінен вырасці, выхавацца глядач, які здольны прыйсці на вернісаж цэнтральны. Развіццё эстэтычнага выхавання народа — задача надзвычай вялікая і складаная. Частку гэтай работы бяра на сябе створаная нядаўна дырэкцыя выставак Міністэрства культуры ў публіцы. Будзе створана мінская абласная арганізацыя, што замочыць мастакоў у раённых гарадах і на вёсцы. Пачаў работу тэлелекторый па выяўленчым мастацтве са штотыднёвым выхадам у эфір.

— *Як бы вы сфармулявалі асноўныя задачы Саюза мастакоў на даным этапе як творчай арганізацыі, як грамадскага інстытута?*

— Мы павінны і будзем падтрымліваць усё найбольш перспектыўнае, ствараць мастакам умовы для плённай работы, для працягнення кожным сваёй індывідуальнасці. Мы лічым, што наш глядач павінен бачыць як мага больш, каб мець сваю думку пра мастацтва, выпрацаваць крытэрыі ацэнкі. А ад таго, якім будзе мастацтва, і ці зможа яно выхаваць пацукі сацыяльна адказнасці ў кожнага за тое, што робіцца навокал, я думаю, не ў малой ступені залежыць наша будучыня.

ГІСТОРЫЯ І СУЧАСНАЕ АРХІТЭКТУРНАЕ

АБЛІЧЧА НАШАЙ СТАЛІЦЫ

«КАМЕННЫ» ЛЕТАПІС МІНСКА

Сталіца Савецкай Беларусі Мінск — адзін з прыгажэйшых гарадоў нашай краіны, буйны адміністрацыйны, прамысловы, навуковы і культурны цэнтр. Сёлета яму споўнілася 921 год — узрост шанюны, хоць на знешні выгляд пра гэта скажаць цяжка. Сучасны Мінск вызначаецца своеасаблівым ансамблем вуліц і плошчаў, шырокімі праспектамі і зялёнымі паркамі, скверамі ды блакітнымі каралямі каналаў і вада-сховішчаў...

Больш дзевяці стагоддзяў назад, у далёкім 1067 годзе, а менавіта з гэтай датай звязана першае ўпамінанне пра Мінск (Меньск, Менеск) у старажытным рускім летапісным зводзе «Повесть временных лет», на правым беразе ракі Свіслач каля ўпадзення ў яе ракі Нямігі, на замчышчы, стаяў «дзяцінец» — умацаваны цэнтр. Ён быў абнесены высокім земляным валам з драўлянымі сценамі па грэбені, меў двух'ярусную драўляную браму з адкіднымі варотамі і абмываўся водамі тады паўнаводных Нямігі і Свіслачы.

За сваю шматвяковую гісторыю горад прайшоў складаны шлях. Неаднаразова быў спалены і разбураны і зноў паўставаў з пелю на пелю нашэцця ворагаў. У гады Вялікай Айчыннай вайны горад амаль поўнасцю быў зруйнаваны. Адразу ж пасля вызвалення Мінска ад фашысцкіх захопнікаў пачалося яго аднаўленне. Памяць аб гераічным мінулым беражліва захоўваецца мінчанамі. Яна увекавечана ў назвах вуліц і плошчаў, у мемарыяльных комплексах і знаках. Сведкамі старажытнай гісторыі горада і ўсяго беларускага народа сталі помні-

кі архітэктуры, фрагменты забудовы і планіроўкі, якія захаваліся да нашых дзён і з'яўляюцца неад'емнай часткай сучаснага Мінска.

З архітэктурнай і горадабудаўнічай спадчыны Мінска, якая дайшла да нас, у першую чаргу можна вылучыць Троіцкае і Ракаўскае прадмесці, пабудовы Верхняга горада, а таксама асобныя архітэктурныя збудаванні ў іншых частках сталіцы.

Квартал Троіцкага прадмесця з'яўляецца першым аб'ектам Мінска, дзе праводзіцца поўная рэгенерацыя ўсяго архітэктурна-горадабудаўнічага комплексу. Пасля заканчэння работ прадмесце не стане толькі музейным экспанатам, а актыўна ўключыцца ў сучасную гарадскую структуру, у сувязі з чым частка дамоў будзе адведзена пад жыллё, творчыя майстэрні, гандлёвыя крамы, кафэ і на іншыя мэты.

Узаемадзеянне мінулага і сучаснага выяўляецца ў размяшчэнні квартала Троіцкага прадмесця. Рака Свіслач аб'ядноўвае сучасны ансамбль праспекта Машэрава і гістарычную забудову XIX стагоддзя.

На месцы Ракаўскага прадмесця ў XII—XIII стагоддзях быў адзін з гарадскіх пасадаў. Затым тут атрымала развіццё радыяльная планіроўка — дамы будаваліся ўздоўж вуліц Нямігі, Ракаўскай і Юр'еўскай (сучасных Харкаўскай і Астроўскага). Планіроўка архітэктурнай зоны Ракаўскага прадмесця ўяўляе сабой помнік горадабудаўніцтва XVI—XVII стагоддзяў, а забудова вуліц Астроўскага, Замкавай, Віцебскай і [Заканчэнне на 8-й стар.]

ПАНО НА ЗАВОДСКІХ КАРПУСАХ

Беларускія гарады і населеныя пункты за апошнія дзесяцігоддзі значна змянілі сваё аблічча — творы манументальнага мастацтва сталі іх неад'емнай часткай. Шматлікія пано і габелены, вігражныя кампазіцыі ўпрыгожваюць інтэр'еры і экстэр'еры вытворчых прадпрыемстваў, устаноў культуры.

Прозвішчы беларускіх мастакоў-манументалістаў А. Кішчанкі, У. Стальмашонка, Г. Вапчанкі, В. Позняка і іншых вядомы далёка за межамі рэспублікі. Іх работы адзначаны грамадскаю, атрымалі заслужанае прызнанне. Традыцыі майстроў сярэдняга пакалення сёння плённа прадаўжаюць маладыя аўтары — выпускнікі аддзялення манументальна-дэкаратыўнага мастацтва Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута. Сярод іх па праву можна адзначыць работу У. Крываблоцкага і Ю. Багушэвіча над вялікай мазакай на будынках Брэсцкага электрамеханічнага завода.

Тры манументальныя пано (плошча кожнага — 270 квадратных метраў) будучы складаць велічны твор, які стане галоўным у архітэктурна-мастацкім асяроддзі горада.

Першае мазаічнае пано прысвечана падзеям Вялікай Айчыннай вайны і перамозе ў ёй савецкага народа. Яго назва — «Зямля, абпаленая вайной». Цэнтральны вобраз гэтай кампазіцыі — воін, які рукою закрывае ад ворагаў нашы граніцы, ён сімвалізуе сабой увесь народ, што падняўся супраць захопнікаў. Побач, у меншых па памерах кампазіцыях, мы ўбачым абаронцаў Брэсцкай крэпасці, беларускіх партызан, удзельнікаў парада Перамогі на Краснай плошчы. Лагічна завяршае задуму вобраз Маці, якая ратуе дзяцей ад пажару вайны. Кампазіцыя другога пано «Зямля адраджаная» складаецца таксама з некалькіх частак. Цэнтральны яе вобраз — прыгожая жанчына, якая сімвалізуе сабой абуджэнне прыроды. Працавітасць і гасціннасць беларускага народа ўвасоблены ў шматфігурнай кампазіцыі працаўнікоў сельскай гаспадар-

кі, якія нясуць на руках дары прыроды, хлебам-соллю сустракаюць гасцей. Духоўная сувязь людзей з роднай зямлёй, прыродай арганічна дапаўняецца сцэнамі традыцыйных народных святаў, шырока распаўсюджаных у нашым краі.

На трэцім пано адлюстраваны дасягненні навукі і культуры Савецкай Беларусі. Побач з постацямі вядомых беларускіх асветнікаў розных эпох мы ўбачым маладых вучоных, нашых сучаснікаў. Сцэнай пакарэння космасу, выкарыстання атама ў мірных мэтах плануецца завяршыць гэты твор.

Сёння ўжо закончана праца над першым пано «Зямля, абпаленая вайной». Майстры-выканаўцы Мінскага мастацка-вытворчага камбіната Мастацкага фонду БССР У. Раманкевіч і В. Батус у тэхніцы смальтавай мазаікі перавялі твор мастакоў на сцяну. Сёлета плануецца завяршыць другі і трэці тарцы будынкаў, якія таксама ўпрыгожаць велічныя пано. Гэтыя вялікія па маштабу і вобразна-пластычнаму вырашэнню твор манументальнага мастацтва будзе не толькі «візітнай карткай» нашай рэспублікі, але і ўсёй краіны. Яго ўбачыць на заводскіх карпусах усе, хто будзе ехаць да нас у гоці праз заходнія «вароты» дзяржавы — горад Брэст.

Уладзімір ПРАКАПЦОУ.

НА ЗДЫМКУ: мастакі Ю. БАГУШЭВІЧ І У. КРЫВАБЛОЦКІ.

ВЫПУШЧАНА БЕЛАРУСКІМІ ВЫДАВЕЦТВАМІ

У матэрыялах, змешчаных пад новай рубрыкай, пачынаючы з сённяшняга нумара, мы будзем знаёміць чытачоў «Голасу Радзімы» з навінкамі беларускіх выдавецтваў — выдатна ілюстраванымі кнігамі на мастацтву, разнастайнымі праспектамі, фотаальбомамі, наборамі паштовак.

У канцы мінулага года ў выдавецтве «Беларусь» выйшла кніга «Беларуская кніжная графіка». У артыкуле, які адкрывае зборнік, напісана: «Беларуская кніжная графіка мае багатыя даўнія традыцыі. Яна бярэ пачатак ад першых рукапісных кніг (XI ст.), якія аздабляліся мініяцюрамі, буквіцамі, застаўкамі, канцоўкамі...»

У гэтай кнізе чытач убачыць гравюры першых выданняў вялікага беларускага асветніка і першадрукара Ф. Скарыны, пазнаёміцца з тым, як афармлялі кнігі мастакі магільёўскай гравёрнай школы, Полацка, Брэста, Нясвіжа, Заблудова. А таксама даведаецца пра дасягненні сучасных беларускіх мастакоў кніжнай графікі.

Выданне ілюстравана каляровымі здымкамі. Тыраж 4 500 экзэмпляраў. На беларускай, рускай, англійскай, французскай, нямецкай і іспанскай мовах.

НА ЗДЫМКУ: ілюстрацыя М. Купавы да «Выбранага» Цёткі, змешчаная ў кнізе «Беларуская кніжная графіка».

«КАМЕННЫ» ЛЕТАПІС МІНСКА

[Заканчэнне.

Пачатак на 7-й стар.]

шэрагу іншых — архітэктурны комплекс канца XVIII—XIX стагоддзяў. Петрапаўлаўская (Кацярынінская) царква, якая захавалася на вуліцы Астроўскага, з'яўляецца помнікам XVII стагоддзя. У гэтую ж зону ўваходзіць і археалагічны запаведнік Мінскае Замчышча, на тэрыторыі якога знаходзяцца фундаменты каменнага замкавага храма XII стагоддзя. У цэлым планіроўка і забудова вуліц Ракаўскага прадмесця ўтварае непаўторны архітэктурна-горадабудаўнічы комплекс, які дае багатую інфармацыю аб гісторыі старога Мінска.

У сучаснай планіровачнай структуры сталіцы гісторыка-архітэктурная зона Верхні горад займае тэрыторыю, што гістарычна сфарміравалася ў XIV—XVII стагоддзях. Яна абмежавана вуліцамі: з захаду — Рэспубліканскай, з усходу — Гандлёвай, што ідзе ўздоўж поймы ракі Свіслач, з поўдня — Інтэрнацыянальнай (былой Валожкай), з поўначы — Нямігай. Кампазіцыйным цэнтрам гэтай зоны з'яўляецца плошча Свабоды, якая на працягу многіх соцень год фарміравалася як галоўная грамадская частка горада. У XVII—XVIII стагоддзях плошча называлася Верхнім рынкам і з'яўлялася асноўным адміністрацыйным цэнтрам. Тут склаўся архітэктурны ансамбль у стылі барока, які часткова захаваны да нашых дзён. Цэнтральнае месца займаў будынак гарадской ратушы, у якім знаходзіліся суд, магістрат і гаўптвахта. На ўсходнім баку плошчы групаваліся асноўныя манастырскія пабудовы — мужчынскі і жаночы бернардынскія, базіліянскія са Святадухаўскай царквой. У паўднёва-ўсходняй частцы размяшчаўся дамініканскі касцёл і манастыр. Увесь заходні бок займаў Езуіцкі калегіум — касцёл і манастырскія збудаванні. На паўднёвым і паўночным баках размяшчаліся каменныя жылыя дамы і розныя гандлёвыя пабудовы. З другой палавіны XIX стагоддзя плошча стала называцца Саборнай, а пасля 1917 года — плошчай Свабоды. З сярэдзіны XIX да пачатку XX стагоддзя архітэктур-

ны ансамбль плошчы ў значнай ступені змяніўся. У 1857 годзе была знесена гарадская ратуша і на яе месцы закладзены сквер. У саракавыя гады XIX стагоддзя на месцы Святадухаўскай царквы ўзведзены пяцікупальны Петрапаўлаўскі сабор, пабудаваны комплексы бернардынскіх і базіліянскіх манастыроў, езуіцкага калегіума, у якіх затым размясціліся розныя адміністрацыйныя ўстановы. У 1825 годзе на паўднёвым баку плошчы пабудавана памяшканне гарадскога тэатра. У 1908 годзе ў паўднёва-заходнім рагу плошчы і вуліцы Губернатарскай было закончана будаўніцтва пяціпавярховай гасцініцы «Еўропа» — аднаго з самых вялікіх будынкаў горада таго часу.

У сучасным Мінску плошча Свабоды і тэрыторыя былога Верхняга горада з'яўляюцца цэнтрам гістарычнай зоны, якая не страціла своеасаблівага аблічча забудовы.

Акрамя тых помнікаў архітэктурны, што захаваліся пасля вайны і былі адрастаўлены, якія размяшчаны на тэрыторыі былых Ракаўскага і Троіцкага прадмесцяў, а таксама гістарычнай зоны Верхняга горада, архітэктурным упрыгажэннем горада з'яўляюцца і некаторыя збудаванні беларускіх дойлідзтваў XIX стагоддзя ў іншых частках Мінска. Да іх адносяцца Троіцкі касцёл (касцёл святога Роха), пабудаваны ў 1864 годзе на былых каталіцкіх могілках на Залатоўскай гарцы. Касцёл з'яўляецца помнікам негатычнай архітэктурны. Пасля яго рэстаўрацыі, якая скончылася ў 1984 годзе, тут адкрылася зала камернай і арганнай музыкі Белдзяржфілармоніі.

Касцёл Сімяона і Алены (Чырвоны касцёл) быў пабудаваны ў 1910 годзе на былой вуліцы Захар'еўскай. Пасля рэканструкцыі 1975 года гэта пабудова, што рэалізавала ў сабе матывы раманскай і гатычнай сярэднявечнай архітэктурны, арганічна ўпісалася ў гістарычны горадабудаўнічы ансамбль плошчы У. І. Леніна, а ў яго памяшканні размясціўся Дом кіно.

У 1898 годзе на ваенных могілках узведзена каменная

царква Аляксандра Неўскага як храм-помнік у гонар перамогі Расіі ў руска-турэцкай вайне (1877—1878 гадоў). Пры ўваходзе ў храм на дзвюх мемарыяльных дошках увекавечаны імёны загінуўшых воінаў-беларусаў, удзельнікаў гэтай вайны. Царква з'яўляецца помнікам архітэктурны псеўдавізантыйскага стылю.

На вуліцы Парніковай захаваны сядзібны дом мастака В. Ваньковіча, пабудаваны ў першай палове XIX стагоддзя ў стылі класіцызму. Яшчэ адзін сядзібны дом, вядомы пад назвай «Белая дача», размяшчаны на вуліцы Казінца (тэрыторыя былой вёскі Курасоўшчына). Ён быў пабудаваны ў другой палове XIX стагоддзя і ў сваім абліччы злучыў рамантызм і позні класіцызм.

Рэстаўрыраваны таксама Кальварыйскі касцёл і брама, Старажоўская царква і брама, асобныя жылыя будынкі на вуліцах Савецкай, Валадарскага, Карла Маркса і шэраг іншых.

Аднак гістарычны цэнтр горада, дзе размяшчана асноўная частка архітэктурнай спадчыны мінуўшчыны, не можа быць закансерваваны і ператвораны ў музей пад адкрытым небам. Тут таксама ўзводзяцца буйныя грамадскія і адміністрацыйныя будынкі, якія адпавядаюць сучасным патрабаванням індустрыяльнага горада. Таму распрацоўка найбольш удалых кампазіцыйных рашэнняў гарманічнага спалучэння помнікаў архітэктурны мінулага і сучасных ансамбляў з'яўляецца адной з важнейшых задач горадабудаўніцтва.

Старажытны Мінск... Ён выглядае молада. Вакол старога цэнтра размясціліся новыя мікрараёны, растуць вышынныя будынкі, расшыраецца Мінскі метрапалітэн, закладваюцца новыя паркі, добраўпарадкаваныя зоны адпачынку. Мінчане і госці сталіцы любяць гэты горад за зеляніну яго вуліц і бульвараў, непаўторнае аблічча і своеасаблівае аблічча парку і сквераў, за яго шырокія праспекты і плошчы, за яго гасціннасць, за памяць аб мінулых эпохах.

М. КУЧУК, М. ЛЕБЕДЗЕУ, А. ЯМЕЛІН.

спорт

У гэтыя дні аматары спорту і ў нашай краіне, і за мяжой «жывуць» футболом. Аднавіліся адборачныя гульні за права паехаць на Алімпійскія гульні ў Сеул. У рашаючую фазу ўступіла барацьба за еўрапейскія Кубкі. Інтэнсіўную падрыхтоўку да першынства кантынента, якое пройдзе сёлета ў ФРГ, пачалі каманды-фіналісты...

Коротка аб выступленні футбалістаў СССР. Зборная нашай краіны свой першы матч правяла ў Грэцыі. Лік 4:0 на карысць савецкіх спартсменаў. Пасля гэтага нашы футбалісты прынялі ўдзел у буйным міжнародным турніры, які прайшоў у Заходнім Берліне. Тут сустрэліся чэмпіён свету зборная Аргенціны, каманды СССР, ФРГ і Швецыі. Ужо ў першым матчы нашы футбалісты ўпэўнена перамаглі чэмпіёнаў свету — 4:2. Але ў фінале ўступілі шведам — 0:2 і занялі другое месца. За зборную СССР выступалі ў гульніх і беларускія футбалісты Сяргей Алейнікаў і Сяргей Гоцманав.

Прычым гэта быў саракавы афіцыйны матч Сяргея Алейнікава. У гісторыі беларускага футбола столькі гульніў правёў толькі Эдуард Малафееў.

Добра выступае алімпійская каманда нашай

краіны. Нядаўна яна перамагла зборную Турцыі — 2:0. І з вялікім адрывам лідзіруе ў сваёй групе.

Мінчанін Вадзім Жук, суддзя ўсесаюзнай катэгорыі, паспяхова правёў адборачны матч алімпійскага турніру паміж камандамі Галандыі і Партугаліі. Камісар гульні член судзейскага камітэта УЕФА Х. Малка высока ацаніў дзеянні прадстаўніка Беларусі. Вадзім Жук упершыню ў гісторыі беларускага футбола выканаў патрабаванні для атрымання звання суддзі міжнароднай катэгорыі.

Дынамаўцы Мінска правялі паўторную сустрэчу адной чацвёртай фіналу Кубка ўладальнікаў Кубка еўрапейскіх краін з бельгійскім клубам «Мехелен». Гульня завяршылася ўнічыю — 1:1. Нягледзячы на тое, што беларускія футбалісты не трапілі ў паўфінал, іх выступленне прызнана удалым: ні адна з іншых савецкіх каманд не дайшла да чвэрцьфіналу.

Пачаўся чэмпіянат Савецкага Саюза па футболе. Тут пакуль ніякай яснасці пасля першых тураў. Няма ніводнай каманды, якая б не мела страт у ачках. Менш за іншых правялі гульні мінскія дынамаўцы, якія знаходзяцца ў сярэдзіне турнірнай табліцы.

Затое парадавалі беларускія футбалісты на старце розыгрышу Кубка федэрацыі краіны. Яны перамаглі ў Кіеве мясцовых дынамаўцаў з лікам 2:0.

Вучань лясной школы пры Бярэзінскім біясферным запаведніку Дзіма ІЛЬЯСЕВІЧ. Фота Я. КОКТЫША.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 653.